

TÁJÉKOZTATÓ

az Elszámolási Törvényekről

A fogyasztói hitelekhez kapcsolódó kérdések rendezésének első lépéseként az Országgyűlés 2014. július 4-ei ülésnapján elfogadta a *Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényt* (a továbbiakban: Kúria Törvény). Ez jogszabályi szintre emelte és ezáltal általános érvényűvé tette a Kúria 2/2014. PJE határozatában foglalt rendelkezéseket, és kimondta az **árfolyamrés semmisségét**, illetve felállította az **egyoldalú szerződésmódosítási jog kikötésére vonatkozó tisztességtelenség törvényi vélelmét**.

A *Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló törvény* (a továbbiakban: Elszámolási Törvény) elsődlegesen az érvénytelen szerződéses rendelkezések alapján szükségessé váló elszámolás kérdéseit szabályozza, mely az árfolyamrés semmissége, valamint az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó kikötések bíróság által megállapított érvénytelensége miatt vált szükségessé. Az érvénytelen szerződéses kikötések alkalmazása következtében ugyanis a fogyasztók javára túlfizetés keletkezett, a törvények alapján ezeket a túlfizetéseket kell a pénzügyi intézményeknek a fogyasztókkal elszámolni. Fentiekkel a jogalkotás elsődleges célja a deviza alapú hitelezés által kiváltott bizonytalan jogi helyzet felszámolása, valamint a folyamatban lévő perek mielőbbi lezárása és a további perindítás elkerülése volt.

A pénzügyi intézménynek elszámolási kötelezettsége áll fenn minden olyan esetben, amelyben

- a) a törvény hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződés **még nem szűnt meg**, vagy **már megszűnt** ugyan, de a megszűnésre a Kúria Törvény hatálybalépését megelőző 5 éven belül, vagyis **2009. július 26. napját követően** került sor,
- b) a szerződés ugyan **2009. július 26. napját megelőzően szűnt meg**, de abból az említett időpontot követően a pénzügyi intézmény tudomása szerint is **el nem évült követelés állt**, illetve áll fenn,
- c) a pénzügyi intézménnyel szemben és ez utóbbi által nem vitatottan **a fogyasztónak áll fenn el nem évült követelése**, vagy ha a fogyasztói követelés **el nem évülésének tényét a bíróság jogerős ítélete** állapította meg,
- d) az elszámolás alapjául szolgáló szerződés **2009. július 26. napját megelőzően szűnt meg**, és abból neki ugyan már nem áll fenn követelése, mert azt engedményezte valamely — elszámolásra egyébként nem köteles — pénzügyi intézményre (követeléskezelőre), de a fogyasztó a pénzügyi intézménytől az elszámolási kötelezettség teljesítését kéri annak igazolásával, hogy **az engedményezett követelést vele szemben a követeléskezelő érvényesíti**.

Az Elszámolási Törvény szabályozza a forint alapú fogyasztói hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződésekben szereplő kikötések érvénytelenségéből adódó kérdéseket is (így például a közérdekű keresetindítás lehetőségét), mely a deviza alapú fogyasztói szerződésekhez kapcsolódó eljárési rendtől eltérő szabályok megalkotását tette szükségessé. A deviza alapú, valamint a forint hitelek mellett más fogyasztói hiteltípusok esetei is törvényi rendezést igényeltek, így a bank által devizában nyújtott, és devizában törlesztett (ún. deviza-deviza szerződések) deviza alapúnak nem minősülő hitelszerződések.

Az Elszámolási Törvény – összhangban a Kúria Törvény rendelkezéseivel – kizárólag a fogyasztói hitelekre vonatkozóan tartalmaz rendelkezéseket. **Fogyasztó** az önálló foglalkozása és gazdasági tevékenysége körén kívül eljáró természetes személy, melynek alapján a törvény hatálya alá csak a magánszemélyek nem üzleti célú hitelei tartoznak.

Az Elszámolási Törvény az elszámolás legfontosabb, az általános polgári jog szerinti szabályait határozza meg, **és az alábbi kérdések rendezésére** terjed ki:

- 1) az elszámolás módja,
- 2) az elszámolás menete,
- 3) az elszámolás felülvizsgálata (panasz és jogorvoslati lehetőségek),
- 4) a forint hitelekre, valamint a devizában nyújtott és devizában is törlesztett fogyasztói kölcsönszerződésekre vonatkozó külön szabályok,
- 5) a felfüggesztett perekre és a végrehajtási eljárásokra irányadó speciális eljárási rendelkezések,
- 6) 18 hónapos kamatmoratórium bevezetése,
- 7) számviteli és adózási rendelkezések.

Az Elszámolási Törvény az elszámolás szempontjából **egységesen kezeli** az árfolyamrés semmissége és az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó kikötések érvénytelensége miatt szükségessé váló elszámolást, az elszámolási szabályok egyaránt irányadóak mindkét érvénytelenségi esetkör kapcsán felmerülő túlfizetésekre. A túlfizetések elszámolását – ha az adott fogyasztói kölcsönszerződést **mindkét semmis kikötés érintette – egyidejűleg és együttesen kell teljesíteni**. A törvény végrehajtásához kapcsolódó részletszabályokat az MNB rendeletben határozza meg.

Az Elszámolási Törvény szerint a fogyasztó javára mutatkozó túlfizetést a tőketartozás terhére, **előtörlesztésként kell elszámolni**, melynek lényege, hogy a korábbinál kedvezőbb árfolyamból származó nyereség a fogyasztónál jelenik meg. Mivel a fogyasztókra nézve ez a számítási módszertan a legkedvezőbb, ezért a törvényben is ezt kellett rögzíteni, annak érdekében, hogy a jogalkotó a fogyasztó számára legkedvezőbb számítási módszertant válassza. Az **elszámolással kapcsolatos kötelezettség teljesítésével kapcsolatos költségek és kiadások** a pénzügyi intézményt, illetve az általa érintett körben a követeléskezelőt terhelik, **a fogyasztó terhére ilyen költségek és díjak nem számolhatók fel**.

Az elszámolásokra a különböző időpontokban, a törvény szerinti csoportosításban **2015. január 15. napja és 2015. november 30. napja között** kerül sor.

A törvényben meghatározott **elszámolási módszertan főszabálya**, hogy a fogyasztót – a számára legkedvezőbb módszertan alkalmazása mellett – olyan helyzetbe kell hozni, mintha a szerződéskötés időpontja óta a Kúria Törvényben meghatározott árfolyamon, valamint a szerződéskötéskori, eredeti kamatszinten történt volna az elszámolás. Amennyiben a tartozás devizában került meghatározásra, akkora túlfizetést is át kell váltani az adott devizára. Ennek során a túlfizetést is azon az árfolyamon kell elszámolni, amelyen a pénzügyi intézmény a törlesztést, vagyis a túlfizetéshez kapcsolódó kamat- és tőketörlesztést átváltotta. Amennyiben a fogyasztónak lejárt tartozása van a pénzügyi intézménnyel szemben, akkor a túlfizetés elszámolására a Ptk. szabályai az irányadóak. Ebben az esetben tehát a túlfizetést először a költségekre, majd kamatra, végül pedig a tőketartozásra kell elszámolni. Az elszámolás az Elszámolási Törvény alapján a jelenben történő korrekció, amely nem érinti a lezárt mérlegeket és adóbevallásokat.

Az Elszámolási Törvény a pénzügyi intézmény által kezdeményezett polgári peres eljárás, illetve az MNB által indítható közérdekű kereset esetében **a keresetlevél benyújtására meghatározott határidők figyelembevételével** rögzíti az elszámolási kötelezettség teljesítésének határidejét. A teljesítési határidőről az egyes fogyasztói csoportok tekintetében ahhoz igazodóan rendelkezik, hogy **a pénzügyi intézmény indított-e pert** a törvényi vélelem megdöntése iránt, illetve, hogy **a Magyar Nemzeti Bank nyújtott-e be közérdekű keresetet** a 2010. november 26-át követően közzétett ÁSZF-ek (ÁSZF-módosítások) tisztességtelenségének megállapítása iránt.

A pénzügyi intézmények kötelesek a fogyasztóknak **tértivevényes levélben megküldeni** az elszámolást. A pénzügyi intézmények ezen felül 15 napon belül **internetes honlapjukon kötelesek közzétenni**, illetve ezzel egyidejűleg valamennyi **bankfiókban kifüggeszteni**, ha az elszámolásokat valamennyi érintett fogyasztó részére megküldték. Ha a pénzügyi intézmények a közzétételre **különböző időpontokban kötelesek**, úgy a meghatározott időpontoknak megfelelő **fogyasztói csoportok szerinti bontásban kell eleget tenniük** e feladatuknak.

Ha a fogyasztó a pénzügyi intézmény által neki megküldött elszámolásban foglaltakat vitatja vagy a pénzügyi intézmény vele nem számolt el és álláspontja szerint vele szemben az elszámolási kötelezettség fennáll, úgy panasszal élhet. **A panaszt a pénzügyi intézményhez kell benyújtani. A panasz benyújtására nyitva álló határidő** az elszámolás kézbesítésétől számított 30 nap, míg akadályoztatás esetén az akadály megszűntétől számított 30 nap azzal, hogy a

kézhezvételtől számított **120 nap elteltével panasz benyújtásának nincs helye**. A pénzügyi intézménynek — ha a panasz azonnali kivizsgálása és orvoslása nem volt lehetséges — a panasszal kapcsolatos, indokolással ellátott álláspontját **a panasz közlését követő 30 napon belül kell megküldenie a fogyasztónak**. A panasz elutasítását követően a fogyasztó **a Pénzügyi Békéltető Testület** (a továbbiakban: PBT) **eljárását kezdeményezheti** az álláspont **kézbesítésétől számított 30 napon belül**. A PBT határozata **a pénzügyi intézményt akkor is kötelezi, ha sem általános, sem egyedi alávetési nyilatkozatot nem tett**.

A fogyasztó vagy a pénzügyi intézmény a PBT döntésének meghozatalát követően veheti igénybe a bírósági utat. **A kérelmet a PBT-hez kell benyújtani**. Mind a PBT, mind a bíróságok a törvényben meghatározott körben és formai-tartalmi feltételek mellett vizsgálják a fogyasztó és a pénzügyi intézmény kérelmét, speciális, a gyors és tömeges eljárást lehetővé tévő eljárási szabályok szerint. A bírósághoz fordulás joga kétirányú, egyrészt az MNB törvény szerint a sérelmezett eljárás során hozott, kötelezést tartalmazó **határozat hatályon kívül helyezését kérheti** keresettel a Fővárosi Törvényszéknél a fogyasztó vagy pénzügyi intézmény, másrészt nemperes eljárást kezdeményezve fordulhat a fogyasztó, illetve a pénzügyi intézmény a bírósághoz, a PBT döntésének érdemi bírósági felülvizsgálatára is.

A törvények értelmében a kölcsönszerződés fennállása alatt a **követelés elévülése nyugszik**, az **elszámolás fogyasztóval való közlésének napjáig, legkésőbb azonban 2015. december 31-ig** (amely időpont azonos azzal az utolsó nappal, amely napon az elszámolással szemben még kezdeményezhető a felülvizsgálat).

A felügyeleti és fogyasztóvédelmi jogkörében eljáró MNB hivatalból megindítható ellenőrzési eljárás keretében vizsgálja, hogy a pénzügyi intézmények az irányadó jogszabályokban foglaltaknak megfelelően járnak-e el az elszámolás során. Az Elszámolási Törvényben meghatározott, korábban nem vizsgált ÁSZF-ek vonatkozásában az MNB **2015. február 14. és február 28. között hivatalból közérdekű keresettel pert indíthat az érintett intézménnyel szemben**. Az MNB-nek meghatározott pénzügyi intézmény vonatkozásában **egy keresetlevélben kell kérnie valamennyi, általa tisztességtelennek tartott kikötés érvénytelenségének megállapítását**.